

4. Кобилянська І.М. Формування професійної компетентності з безпеки життєдіяльності у фахівців економічного спрямування. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Випуск 35. Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2013. С. 280–286.

5. Компетентністний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів технологій : колективна моногр. / авт. кол.: А.М. Гедзик, О.М. Коберник, С.І. Ткачук, С.М. Ящук [та ін.]. Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2017. С.280

6. Кузнецов В.О. , Мухин В.В., Буров О.Ю. Концепція освіти з напрямку «Безпека життя і діяльності людини». *Вища освіта*. 2001. № 6. С. 6–17.

7. Овечкин В.П. Компетентность и мобильность специалиста. *Профессиональное образование*. 2005. № 8. С. 19.

8. Типові навчальні програми нормативних дисциплін «Безпека життєдіяльності», «Основи охорони праці», «Охорона праці в галузі», «Цивільний захист». Київ : Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, 2011. 72 с.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Бичко М. В.

Полтавський державний медичний університет

Анотація. Обґрунтовано необхідність формування та подальшого розвитку культури безпеки майбутніх лікарів у закладах вищої освіти медичного профілю з метою мінімізації ризиків та уникнення небезпек, професійних шкідливостей та професійних захворювань, що пов'язані безпосередньо з виконанням професійних обов'язків лікаря.

Ключові слова: майбутні лікарі, професійні компетенції, безпека життєдіяльності, культура безпеки професійної діяльності, професійні шкідливості.

Поняття «культура безпеки» вперше було застосовано в процесі здійснення аналізу причин та жахливих наслідків відомої на весь світ Чорнобильської катастрофи, що проводився Міжнародним агентством з атомної енергії. В результаті було повідомлено, що саме відсутність культури безпеки слугувала однією з причин аварії [2]. Слідом за Міжнародним агентством з атомної енергії концепцію культури безпеки підтримали ряд організацій, а саме: Міжнародна організація праці, Міжнародна організація цивільної авіації, Всесвітня організація охорони здоров'я, Міжнародна асоціація з радіаційного захисту а також інші впливові міжнародні інституції.

Зважаючи на вищесказане, можна з упевненістю стверджувати, що на сьогоднішній день існує велика кількість дефініцій культури безпеки життєдіяльності.

Звертаючись до статистичних даних, можна зробити висновок про те, що молоде покоління, а саме учні шкіл та здобувачі вищої освіти досить часто не приділяють уваги питанням, що стосуються збереження свого здоров'я та життя в цілому. Як наслідок, всі, хто «завтра» стане молодим фахівцем в тій чи іншій сфері діяльності – вже «сьогодні» є частково некомпетентними в області безпеки життєдіяльності.

Особливо актуальною дана проблема є для здобувачів вищої освіти у закладах медичного спрямування – майбутніх лікарів. Професійна діяльність лікаря щоденно передбачає наявність тих чи інших професійних шкідливостей, що несуть пряму загрозу життю та здоров'ю медичного фахівця. У зв'язку з цим, одним із пріоритетних завдань закладу вищої освіти є організація навчання майбутніх лікарів питанням безпеки життєдіяльності, як під час здійснення освітнього процесу, так і у вільний від занять час. Як наслідок, у кожного

майбутнього лікаря мають бути сформовані компоненти культури безпеки професійної діяльності.

Проблемами формування культури безпеки учнів та здобувачів вищої освіти займалися багато дослідників, а саме: С. Абрамова, В. Акімов, В. Бегун, В. Березуцький, М. Власова, В. Гафнер, О. Запорожець, М. Зоріна, Н. Лизь, О. Ляшенко, В. Михайлюк, В. Мошкін, В. Сапронов та інші. Особливу увагу привертають праці О. Запорожця, що присвячував їх основним функціям та особливостям культури безпеки життєдіяльності та дослідниці-педагога М. Зоріної, яка у своїх наукових працях зверталася до проблем визначення актуальності та особливостей формування культури безпеки життєдіяльності.

Звертаючись до наукового доробку М. Зоріної можна означити культуру безпеки як відповідний рівень розвитку творчих сил, а також здібностей людини до профілактики ризиків, попередження та зменшення шкоди (заподіюваної шкідливими та небезпечними факторами життєдіяльності) їй особисто та суспільству в цілому [1].

Так, культуру безпеки професійної діяльності лікаря можна позиціонувати як сформовану система особистісних та соціально значущих цінностей, норм та правил поведінки, підґрунтям для яких послуговує безумовність пріоритетів безпеки при здійсненні медичним працівником професійної діяльності. Варто зазначити, що культура безпеки майбутнього лікаря формується впродовж усього свідомого життя людини, в якому окремий особливий період займає професійна підготовка у закладі вищої освіти.

Під час освітнього процесу, оперуючи знаннями, набутими вивчаючи, наприклад, курс «Безпека життєдіяльності. Основи біоетики і біобезпеки» у здобувачів вищої освіти починає активно формуватися світогляд щодо питань, пов'язаних з безпекою майбутньої професійної діяльності. Майбутні лікарі навчаються приймати обґрунтовані та оптимальні, іноді єдиноправильні, рішення з вирішення тих чи інших питань безпеки, як особистої, так і питань безпеки пацієнтів; акумулюють уміння та навички адаптуватися до різного роду змін у середовищі професійної діяльності; здійснюють спроби прогнозувати

перебіг розвитку небезпечних ситуацій, що виникають під час здійснення професійної діяльності; навчаються попереджувати наслідки тих чи інших видів небезпек та, користуючись уже отриманими знаннями, уміннями та навичками, зменшувати характер їх проявів на організм людини. Усе вище перелічене надає можливість освітньому середовищу закладу вищої освіти вирішувати питання формування культури безпеки професійної діяльності майбутніх лікарів.

Процес формування культури безпеки професійної діяльності майбутніх лікарів обумовлює ґрунтовну загальну теоретичну підготовку до безпечної професійної діяльності (усвідомлення загальних проблем ризику щодо невикористання засобів індивідуального захисту при роботі з хворими на небезпечні інфекційні захворювання, усвідомлення небезпеки, що може статися та характеру її прояву); формує професійні компетенції, уміння та навички (надання невідкладної медичної допомоги на місці поранення в умовах бойового чи навчального середовища); забезпечує психологічну підготовку та, надалі, готовність до безпечної професійної діяльності (вивчення моделей взаємодії лікаря та пацієнта, засвоєння принципів професійної колегіальності, уміння за наявними ознаками визначати хворих, з якими в процесі лікування важко налагодити відносини); сприяє розвитку індивідуальних якостей особистості лікаря, необхідних для виконання безпечної професійної діяльності (уважність, критичне мислення, емоційний інтелект тощо).

Отже, культура безпеки професійної діяльності майбутніх лікарів є багатокомпонентним поняттям, що може бути представлене як сформована система особистісних, а також соціально значущих цінностей, норм та правил поведінки, підґрунтям для яких послуговує безумовність пріоритетів безпеки при здійсненні медичним працівником професійної діяльності. Основи культури безпеки професійної діяльності лікаря першочергово закладаються у майбутніх лікарів на етапі навчання у закладі вищої освіти та продовжують формуватися протягом усього свідомого життя. Формування культури безпеки професійної діяльності лікаря лежить у площині освітньої діяльності закладу вищої освіти та має бути реалізовано шляхом забезпечення усвідомлення

здобувачами вищої освіти основних причин професійних шкідливостей, професійно шкідливих чинників та причин виникнення професійних захворювань, що на кожному кроці супроводжують лікаря під час виконання ним професійного обов'язку.

Список використаних джерел

1. Зоріна М.О. До проблеми визначення актуальності й особливостей формування культури безпеки життєдіяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2010. № 8. С. 149-153.

2. Культура безпеки. Енергоатом: веб-сайт. URL: <https://www.energoatom.com.ua/security-culture.html> (дата звернення 14.04.2023).

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕШКОДИ, З ЯКИМИ ЗІТКНУЛИСЯ УЧНІ , ВЧИТЕЛІ ТА БАТЬКИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Білицька О. В.

Ліцей № 6 "Лідер" Полтавської міської ради

Анотація. Стаття присвячена аналізу проблем та перешкод, з якими зіткнулися учні, вчителі та батьки під час дистанційного навчання в початковій школі під час війни. У статті розглянуто основні виклики, з якими стикалися учасники навчального процесу в умовах військового конфлікту, такі як відсутність необхідного обладнання, поганий зв'язок, відсутність належного технічного забезпечення, недостатня кваліфікація вчителів і низький рівень мотивації учнів. У статті надано рекомендації щодо покращення якості дистанційного навчання в умовах війни для забезпечення ефективності освітнього процесу і задоволення потреб учнів, вчителів та батьків.